

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă privind terminologia
folosită pentru etnia țiganilor**

Analizând propunerea legislativă privind terminologia folosită pentru etnia țiganilor, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B621 din 02.11.2007,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă având ca obiect de reglementare schimbarea denumirii oficiale din romi în țigani contravine Recomandării politice generale nr.3 adoptată în 1998 de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, acest act fiind invocat chiar de către inițiatorii în Expunerea de motive.

Precizăm că recomandarea respectivă solicită statelor membre ale Uniunii Europene să se asigure că denumirea utilizată în mod oficial pentru comunitățile de țigani/romi este aceea prin care **comunitatea respectivă dorește să fie desemnată**.

Urmare acestei recomandări, începând cu anul 2000, în corespondența Ministerului Afacerilor Externe se uzitează termenul de rom.

În același sens, semnalăm că prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.78/2004 s-a înființat Agenția Națională **pentru Romi**.

Mai precizăm și faptul că persoanele aparținând minorităților naționale, indiferent de etnie, sunt **cetățeni români**, dacă au dobândit această calitate conform dispozițiilor art.5 din Constituție, republicată

și se bucură de garantarea tuturor drepturilor și libertăților acordate cetățenilor români, schimbarea denumirii etniei din rom în țigan nemodificând și calitatea de cetățean român.

În raport cu conținutul său normativ propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor ordinare, iar în aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituție, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Reglementarea propusă de inițiator este de natură a crea o delimitare /separare a populației de *etnie romă /țigani* de populația *română*, ceea ce la o analiză aprofundată, ce ține nu numai de litera ci și de spiritul legii, constituie o tentativă de discriminare etnică ce nu poate fi acceptată din perspectiva legislației internaționale și comunitare consacrate drepturilor fundamentale ale omului.

Aceleași principii sunt prezente și în **Carta drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene**, proclamată la Nisa în anul 2000, precum și în toate documentele oficiale prin care Uniunea Europeană ***respinge orice formă de teorie care încearcă să acrediteze ideea existenței de rase umane distincte***, și recunoaște dreptul oricărei persoane la egalitate în fața legii și la protecția împotriva oricărei forme de discriminare.

Pentru a asigura dezvoltarea unei societăți democratice și tolerante care să permită participarea în mod egal a tuturor indivizilor, indiferent de rasă sau origine etnică, luând în considerație consecințele impuse de aplicarea principiilor de liberă circulație și ședere a cetățenilor comunitari în tot spațiul UE, s-a solicitat Comisiei Europene, în special după anul 2000, inițierea de măsuri și propuneri care să susțină lupta împotriva rasismului și xenofobiei, iar la Consiliul European de la Tampere din octombrie 1999 s-a subliniat că orice acțiune, specifică în acest domeniu, **trebuie să meargă dincolo de asigurarea simplului acces la activitățile salariale și să se extindă asupra asigurării accesului la educație, protecție și securitate socială, protecție și îngrijiri medicale, accesul la bunuri și servicii, etc.**

În vederea îndeplinirii acestor deziderate, Uniunea Europeană a adoptat, printre multe documente programatice, linii directoare sau norme de recomandare și două documente cu caracter juridic anume :

-Directiva 2000/43 referitoare la punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane fără distincție de rasă sau origine etnică;

-Directiva 2000/78 privind crearea unui cadru general în favoarea egalității de tratament în domeniul locurilor de muncă.

Textul acestor directive conține dispoziții concrete și precise referitoare la **definirea discriminării directe și indirecte și a hărțuirii bazate pe discriminare**, precum și măsurile ce trebuie întreprinse la nivelul statelor membre, în vederea garantării aplicării principiilor egalității de tratament cum ar fi : asigurarea difuzării de informații pertinente, sensibilizarea populației, partajarea de experiențe comune, accesul la justiție.

Ca o exemplificare a principiului egalității de tratament și a eliminării oricărei forme de discriminare, textul juridic nu identifică o etnie sau o rasă anume, nu enumeră și nu exemplifică în acest sens, tocmai pentru a nu crea discriminare (prin eliminarea altora) și a nu lăsa loc de interpretare a textului în procesul de transpunere a directivelor în legislația statelor membre. De altfel, cu privire la utilizarea strictă a termenului de ***rom - prin raportare la termenul țigan*** - precizăm că, întrucât documentele comunitare care să se refere strict la această etnie -romi/țigani- sunt limitate ca număr, (instituțiile europene tratând de o manieră unitară toate minoritățile etnice ce trăiesc în spațiul european) **nu se poate afirma că există o formă corectă utilizată în documentele acquisului comunitar**, așa cum s-a exemplificat și mai sus.

3. Punerea în aplicare a propunerii legislative, care este de fapt o tentativă de delimitare a unei etnii față de celelalte grupuri etnice, va conduce de o manieră subtilă la ideea existenței unei **populații speciale, diferite de celelalte populații conlocuitoare majoritare**, populație care prezintă trasaturi proprii ce îi conferă un statut social/moral diferit, **în sensul de populație de rang inferior** și, în concluzie, trebuie să aibă un ***tratament juridic/moral deosebit***, nu conform principiilor de egalitate consacrate de dreptul internațional și comunitar.

Precizăm că, în ultimii ani, reținând extinderea Uniunii Europene, s-a constatat o preocupare deosebită pentru situația romilor/țiganilor, populație care, în ciuda proiectelor dezvoltate în cadrul programelor PHARE, continuă să fie afectată de discriminare și excludere. Terminologia utilizată în documentele oficiale elaborate la Bruxelles rămâne inconsecventă, fapt ce dovedește că nu există intenția de a crea un apelativ strict, aceasta **fiind o chestiune minoră**

ce nu rezolvă problema integrării populației de etnie romă, iar denumirea folosită preia diferitele denumiri prezente în legislația statelor membre. Astfel în considerentele **Deciziei nr.771/2006 a Parlamentului European referitoare la anul european privind egalitatea de șansă pentru toți**, se utilizează atât termenul **rom**, dar și expresia **țigani** (antițigănesc-varianta franceză) „ În Rezoluția din 28 aprilie 2005 asupra situației **Romilor** în Uniunea Europeană, Parlamentul European atrage atenția asupra creșterii urii împotriva țiganilor, și asupra efectelor discriminatorii în ceea ce privește oportunitățile ... ”.

4. Propunerea legislativă are și o redactare care nu este în concordanță cu cerințele normelor de tehnică legislativă, astfel:

a) articolele trebuiau marcate cu cifre arabe, nu romane;

b) la **art.I**, norma debutează cu o motivare, care ar trebui să fie cuprinsă numai în Expunerea de motive și se face totodată referire, în mod nejustificat, și la confuzia dintre „romi și italieni”. În plus, sunt folosite afirmații care exced stilului normativ, cum este expresia „cu care au intrat în Europa, în anul 1354”.

c) la **art.II**, expresia „guvernele din toate țările lumii” este, de asemenea, improprie stilului normativ, iar expresia „pentru a se evita confuzia cu populația majoritar românească”, de la **art.III**, este deja redată la art.I;

d) la **art.IV**, se face în mod eronat referire la „primul” recensământ al populației din anul 2012, deși acesta nu este primul recensământ.

PREȘEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București

Nr. 1630/26.11.2007.